

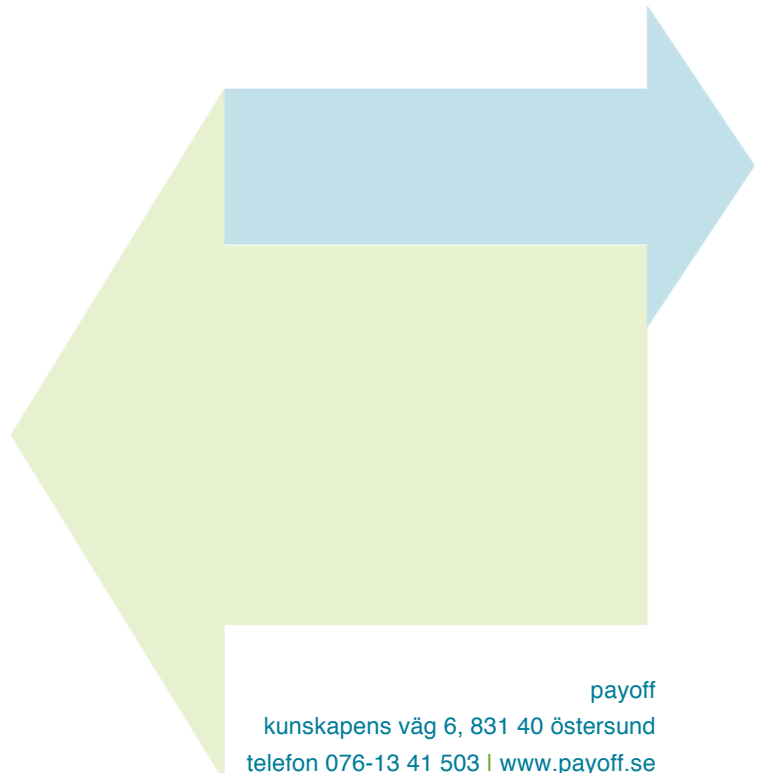


Samhällsekonomiska utvärderingar och analyser

Samhällsekonomisk utvärdering

Projekt Från Ris Till Flis, Samordningsförbundet Kramfors

Preliminär slutrapport
2011-09-28



payoff
kunskapens väg 6, 831 40 östersund
telefon 076-13 41 503 | www.payoff.se

Innehåll

Innehåll.....	2
Sammanfattning.....	3
Inledning.....	7
Bakgrund och förutsättningar	7
Syfte och mål.....	7
Avgränsningar och antaganden.....	7
Rapportens struktur	8
Projektets klassificering	9
Ekonomisk analys.....	10
Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad	10
Intäkter.....	12
Kostnader	13
Resultat/lönsamhet – alla deltagare	14
Känslighetsanalyser	16
Sammanfattning av den ekonomiska analysen	17
Slutsatser, sammanfattning och diskussion	18
Bakgrund.....	18
Slutsatser.....	18
Avslutande diskussion och sammanfattning.....	19
Bilagor.....	23
Bilaga 1. Presentation av projekt Från Ris Till Flis, Samordningsförbundet Kramfors.	24
Bilaga 2. Kompletterande tabell, samhällsekonomisk utvärdering.....	27
Bilaga 3. Vad är NyttoSam?	28

Sammanfattning

Kramfors Kommun har varit projektägare för projekt Från Ris Till Flis, medan Samordningsförbundet Kramfors har varit finansjär.

Insatsen riktar sig till personer mellan 16-64 år som uppbär försörjningsstöd.

Syftet med projektet var att erbjuda personer som uppbär försörjningsstöd en meningsfull sysselsättning i form av röjning av sly på kommunens mark i kombination med utbildning i hälsa och personlig utveckling. Efter avslutad anställning i projektet är deltagarna berättigade till A-kassa. Detta innebär att de deltagare som trots coaching, förbättrad hälsa och ökad anställningsbarhet inte får annan anställning eller väljer att studera kommer att uppbära ersättning från a-kassa vilket i sin tur reducerar kommunens försörjningsstöds kostnader.

För att genomföra den samhällsekonomiska utvärderingen har payoff's metod Nyttosam använts. Med hjälp av denna har nio deltagares situation studerats före och efter deltagande i Från Ris Till Flis. Deltagarnas genomsnittsalder är 44 år och alla är män.

Slutsatser

Från Ris Till Flis är på mycket lång sikt lönsamt - prognos cirka 11 år - och projektet visar att det är viktigt att samhället tar ett ansvar för en målgrupp, som annars riskerar att hamna i en gråzon. Eftersom deltagarna i projektet är drygt 40 år har det också rent samhällsekonomiskt ett stort värde att satsa och erbjuda arbete och insatser för målgruppen. Eftersom tidshorizonten är att deltagarna har upp till 20 år kvar i arbetslivet finns det potentiellt både stora mänskliga och ekonomiska vinster i detta.

Det är mycket viktigt för projektägare och finansjärer att lyfta fram nyttan av satsningar, som innebär ovanligt stora kostnader och visa på den potential det innebär för samhället, berörda aktörer och deltagarna att bryta utanförskap och marginalisering. Samtidigt kan ytterligare en reflektion vara att "vad skulle hänt om rehabilitering och stöd satts in i ett tidigare skede?"

Denna typ av utvärdering visar endast på en del av de effekter projektet haft för samhället. Eftersom vi avgränsat uppföljningen till ekonomiska effekter kopplat till deltagarna är det samtidigt viktigt att dels lyfta fram den förändring i livskvalitet som projektet sannolikt inneburit för deltagarna och dels den positiva påverkan projektet bör ha haft för närmast anhöriga/berörda till deltagarna.

För aktörerna är det främst kommunen och till viss del landstinget som haft intäkter av projektet. Anledningen till detta är dels att en av deltagaren kommit in i öppet arbete på deltid men också på att alla deltagare kunnat minska sina behov av olika stödresurser. Denna utveckling har skapat ökade skatteintäkter för såväl kommun- som landstingssektorn. Dessutom har deltagarna rejält förbättrat sin privata ekonomi efter avslutat projekt. Att deltagarna är på väg mot en egenförsörjning samt får en rejält ökad disponibel inkomst är mycket viktigt för deras motivation och fortsatta positiva utveckling.

Den aktör som har stått för den huvudsakliga finansieringen av projektet är staten. Staten kan också sägas ha tagit över en del av kostnaderna för deltagarna, så länge fler av dessa inte kommit i arbete. Det är därför mycket viktigt att fortsätta att följa upp och stötta deltagarna för att både ta vara på den enskildes potential och för att öka den samhällsekonomiska nyttan av projektet.

Det är också rimligt i framtiden att diskutera kostnadsnivån för denna typ av projekt relativt alternativa satsningar på de målgrupper som ligger inom Samordningsförbundets ansvarsområde.

Målsättningarna på deltagarnivå har i stort uppnåtts. Det tycks ha inneburit att samtliga deltagare fått individuellt anpassade lösningar, som i också många fall kan innebära möjligheter till att ytterligare förbättra deras situation. En ytterligare utmaning för berörda aktörer är därför att ge ett fortsatt stöd till målgruppen efter avslutat projekt.

Sammantaget har projekt Från Ris Till Flis visat på nya grepp för att bryta ett långvarigt utanförskap för målgruppen och att samordning och samverkan är centralt för att använda samhällets resurser på ett bättre sätt. Resurser finns och det handlar om att använda dem på ett effektivare sätt.

Ekonomiska resultat

Under denna rubrik redovisas de ekonomiska resultaten i korthet, slutsatser och diskussion. För utförligare presentation och redovisningar, se kapitel 3, Ekonomisk analys, samt kapitel 4, Slutsatser och diskussion.

Projektet ekonomiska aspekter har beräknats utifrån två tidshorisonter, på kort sikt (ett år) och på medellång sikt (fem år).

Resultaten redovisas främst för samhället som helhet, men även ur de inblandade aktörernas olika perspektiv. Dessa är:

- Kommunen
- Landstinget
- Staten totalt, i sin tur uppdelat på;
 - Arbetsförmedlingen
 - Försäkringskassan
 - Staten övrigt
- Deltagarna
- Försäkringsgivarna

Samhället som helhet

- Intäkten är på kort sikt (ett år) 324 00 kr vilket motsvarar 36 000 kr per deltagare. På medellång sikt (fem år) är intäkten 1,6 milj. kr.

- Lönsamheten, dvs. intäkten minskad med projektkostnaden, är på kort sikt negativ -3,3 milj. kr, motsvarande cirka -369 000 kr per deltagare. På medellång sikt är lönsamheten också negativ och prognostiserad till -2 milj.kr. Detta resultat förutsätter att det faktiska utfallet efter det första året kvarstår i ytterligare fyra år. Lönsamheten på kort sikt är relaterad till att hela kostnaden för åtgärden belastar år ett. Se alternativ redovisning av kostnaderna i avsnittet om känslighetsanalyser.
- Lönsamheten kan även uttryckas som att en kronas insats gett 0,09 kr i avkastning på kort sikt och 0,44 kr på medellång sikt.
- Återbetalningstiden är 135 månader, dvs. drygt elva år.
- Genom att en av deltagarna kommit i arbete på deltid och att alla deltagare minskat sitt behov av olika stödresurser har sex procent av tillgänglig potential¹ frigjorts. Konkret innebär det att värdet av deltagarnas arbetsinsats ökat med två procent och att deras konsumtion/behov av vård, omsorg, handläggning etc. minskat med 79 procent. Allt räknat på ett års basis.

Resultat: Övriga aktörer

- För kommunen har kostnaderna minskat med 922 000 kr på kort sikt medan lönsamheten är 193 000 kr. På fem års sikt är lönsamheten prognostiserad till 3,9 milj. kr. Lönsamheten beror i första hand på minskade kostnader för ekonomiskt bistånd och handledning men också på ökade skatteintäkter pga. att alla deltagare erhållit försörjning som är beskattningsbara. Tio månaders återbetalningstid.
- Landstinget uppvisar positiva intäkter på såväl kort som medellång sikt, 134 000 kr respektive 670 000 kr. Intäkten efter ett år motsvarar 14 900 kr per deltagare och är främst kopplade till ökade skatteintäkter. Efter ett år är lönsamheten negativ för Landstinget, -595 000 kr. Prognosen på fem års sikt är också negativ, -59 000 kr. 66 månaders återbetalningstid.
- Arbetsförmedlingen har ökade kostnader med närmare 1,2 milj. kr efter ett år för handläggning, lönesubventioner och andra insatser som satts in i syfte att bryta sjukskrivningarna och utanförskapet. Dessutom påverkas Arbetsförmedlingens lönsamhet av deras roll som medfinansiär i projektet. På kort sikt är lönsamheten -1,9 milj. kr och på medellång sikt -6,7 milj. kr.
- Försäkringskassan har ökade kostnader på såväl kort som medellång sikt, -120 000 kr respektive -598 000 kr. Detta är i första hand en effekt av att några av deltagarna har erhållit aktivitetsstöd i efterläget. Lönsamheten för Försäkringskassans är -849 000 kr på kort sikt och -1,3 milj. kr.
- Staten totalt, dvs. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan plus övriga effekter som påverkar staten, har ökade kostnader på 1,2 milj. kr efter ett år och på fem år drygt 6,1 milj. kr. På grund av medfinansieringen av projektet är lönsamheten negativ och utgör -3,4 milj.kr på kort sikt. Prognos på fem års sikt är -8,4 milj. kr

¹ Läs mer om potential på sidan 12

- Deltagarna har i genomsnitt förbättrat sin disponibla inkomst med 54 200 kr på kort sikt per deltagare och år.

Inledning

Kramfors kommun har varit projektägare för projekt Från Ris Till Flis, medan Samordningsförbundet Kramfors har finansierat projektet.

payoff har fått i uppdrag av Samordningsförbundet Kramfors att utvärdera de samhällsekonomiska effekterna för nio individer som deltagit i projekt Från Ris Till Flis. I denna rapport presenteras resultatet av utvärderingen.

Bakgrund och förutsättningar

Målgrupp

Från Ris Till Flis har som målgrupp haft personer mellan 16-64 år som uppbär försörjningsstöd.

Syfte och mål

Syfte

Syftet med projektet var att erbjuda personer som uppbär försörjningsstöd en meningsfull sysselsättning i form av röjning av sly på kommunens mark i kombination med utbildning i hälsa och personlig utveckling. Efter avslutad anställning i projektet är deltagarna berättigade till a-kassa vilket innebär att de deltagare som trots coaching, förbättrad hälsa och ökad anställningsbarhet inte får annan anställning eller väljer att studera, kommer att uppbära ersättning från a-kassa vilket i sin tur reducerar kommunens försörjningsstöds kostnader.

Ytterligare information

Läs också i bilaga 1 i denna rapport om projektets egen presentation av Från Ris Till Flis. Projektet är också utvärderat i en kvalitativ studie, "Arbetsmarknadsåtgärd – Bra för individen? Erfarenheter av interventionen Ris till flis", Institutionen för hälsovetenskap, Mittuniversitetet.

Avgränsningar och antaganden

För att klara av att bygga upp matematiska modeller och formler som ligger till grund för våra ekonomiska beräkningar har ett antal antaganden och avgränsningar, baserade på etablerad nationalekonomisk teoribildning, gjorts. Utan dessa avgränsningar blir sambanden allt för komplexa att beräkna och tolka. Läs vidare i bilaga 3.

Rapportens struktur

Rapporten är upplagd så att den inledningsvis redogör för klassificering av projektet Från Ris Till Flis. Därefter kommer ett avsnitt som redovisar den ekonomiska analysen. Där beskrivs projektets samhällsekonomiska potential. Sedan redovisas de intäkter som skapats utifrån deltagarnas medverkan i verksamheten. I nästa steg redovisas de samhällsekonomiska kostnader projektets haft för deltagarnas medverkan. Slutligen redovisas lönsamheten i form av såväl payoff-tid som en kostnads-/intäktskalkyl på kort och medellång sikt.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet men även för övriga aktörer/sektorer som ingår i samhället; kommunen, landstinget, staten samt individerna/hushållen och försäkringsgivarna. För staten sker en särredovisning för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrigt som påverkas inom den statliga sektorn, ”övrig stat”.

För kommunen och landstinget redovisas även intäkterna på kort och medellång sikt uppdelat i finansiella (bistånd och skatter) och reala (handläggning, utredning m.m.) effekter.

Hur lönsamheten påverkas av eventuella externa faktorer redovisas i tre olika känslighetsanalyser.

I den sista delen i rapporten sammanfattas och analyseras resultatet.

I bilagor finns en presentation av Från Ris Till Flis, tabeller med detaljerad information för de olika nyckeltalen och slutligen en kort presentation av Nyttosam.

Projektets klassificering

payoff har tagit fram ett system för klassificering av olika samverkansprojekt/verksamheter. Det innebär att likvärdiga projekt/verksamheter klassas in i ett antal separata kategorier. Syftet med klassificeringen är att;

1. skapa krav på tydligare målsättning för verksamheten/projektet
2. möjliggöra jämförelser mellan likvärdiga verksamheter - hur bra är resultatet av aktuellt projekt/vår verksamhet jämfört med likartade projekt/verksamheter?
3. underlätta lärandet av vilka åtgärder som leder till effektivitet och bra lönsamhet och, som i sin tur, möjliggör att vi kan satsa på bra åtgärder för kommande projekt/verksamheter och underlättar en eventuell implementering

Enligt det system för klassificering som payoff tagit fram tillhör Från Ris Till Flis klass T9. Kriterierna för att tillhöra klass T9 är följande;

Steg 1. Projektet är utvärderat med vår standardmetod (efterläge jämförs med föreläge). Detta kriterium har uppfyllts.

Steg 2. Projektets mål är primärt att få in deltagarna i arbetslivet. Detta kriterium har uppfyllts.

Steg 3. Utanförskapet är relativt omfattande för deltagarna. Projektet har en potential per deltagare i föreläget på 600 000 kr. Detta innebär låg produktion och/eller viss resursförbrukning i föreläget.

Steg 4. Resurserna i projektet är stora. Projektet har kostat 405 00 kr per deltagare.

Då antal deltagare i projektet varit så få har vi valt att inte göra en jämförelse med andra projekt inom samma klass i vår databas.

Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen är uppdelad i sex delar;

1. Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad
2. Intäkter på kort och medellång sikt
3. Kostnader för vidtagna åtgärder
4. Lönsamhet på kort och medellång sikt inklusive payoff – tid
5. Känslighetsanalyser
6. Jämförelser med likartade projekt/verksamheter

Den ekonomiska analysen är även sammanfattad i ett antal diagram som delvis redovisas i detta avsnitt och delvis i bilagor.

Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad

I tabell 1 nedan framgår projektets samhällsekonomiska potential. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som på kort sikt - 12 månader - maximalt kan uppnås när insatsen startade, kopplat till de nio individer som ingår i utvärderingen. Ett fullständigt lyckat resultat innebär en verkningsgrad på 100 procent, dvs. att hela den i föreläget tillgängliga potentialen kunnat utnyttjas i efterläget genom projektets drivande.

Begreppsförklaring

Med tillgänglig potential i föreläget avses den potential som fanns att tillgå då deltagarna kom in i projektet. Potentialen är fastställd till det samhällsekonomiska värde som motsvaras av skillnaden mellan ett heltidsarbete med genomsnittslön minskat med värdet av deltagarens (eventuella) arbete vid ingång i projektet, plus den (eventuella) reala resursförbrukning i form av vård och omsorg som är kopplad till den enskilda individen vid ingång i verksamheten. För en individ som står utanför arbetsmarknaden och inte överkonsumerar vård eller omsorg utgör potentialen cirka 550 000 kr på ett år. Om alla deltagare skulle ha ett produktivt arbete på heltid och inte någon skulle vara i behov av stödresurser vore potentialen noll.

Högsta potential på individnivå i projekt Från ris till flis var ca 634 000 kr. Detta är kopplat till en individ som i föreläget inte arbetade och som var i behov av vissa stödresurser. Lägsta potential på individnivå var 537 000 kr. Den totala potentialen på ett års basis utgjorde 5,4 milj. kr vid projektets start, motsvarande knappt 600 000 kr per deltagare. Alla siffror gäller för de nio deltagare som ingår i utvärderingen.

Genom att någon deltagare kommit in i arbete i kombination med minskat behov av olika stödresurser frigörs en del av den ursprungliga, tillgängliga potentialen. Den dag alla kommit in i heltidsarbete utan subventioner och inte konsumerar någon vård och omsorg har all potential frigjorts. Det innebär att minskad potential ska tolkas som att

projektet har gått i positiv riktning. I detta fall har potentialen totalt sett minskat ("utnyttjad potential") med 324 000 kr, vilket motsvarar en verkningsgrad på sex procent².

Tabell 1. Sammanställningen visar projektets samhällsekonomiska potential i före- och efterläge samt projektets verkningsgrad

	Kort sikt
Tillgänglig potential i föreläge, varav	5 397 602 kr
produktion	5 135 000 kr
vård, omsorg och handläggning	262 602 kr
Faktisk produktion i föreläge	0 %
Faktisk produktion i efterläge	2 %
Utnyttjad potential, varav	324 068 kr
produktion	117 439 kr
vård, omsorg och handläggning	206 630 kr
Verkningsgrad, varav	6 %
produktion	2 %
vård, omsorg och handläggning	79 %
Kostnad per verkningsgrad	67 452 kr
Kvarvarande potential i efterläge	5 073 534 kr

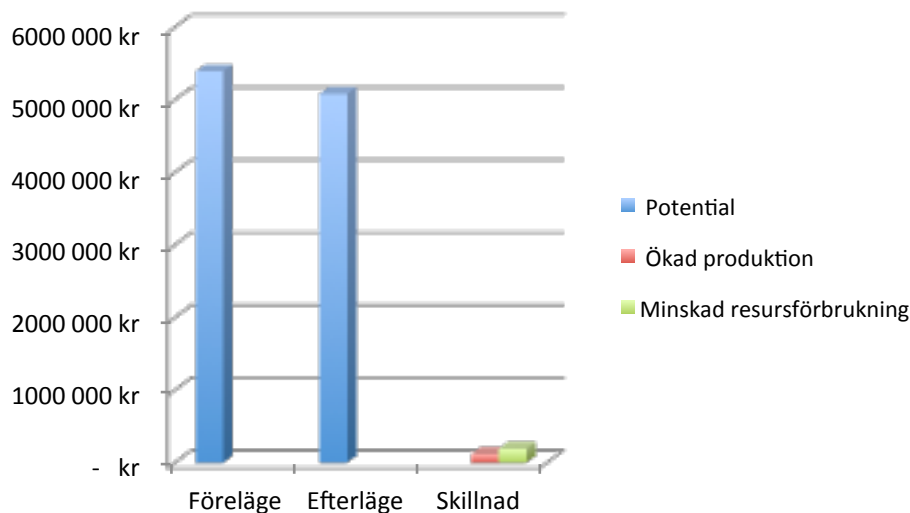
Beräknar man den långsiktiga potentialen kan det ske på två olika sätt; ett "sannolikt" och ett "teoretiskt". Det sannolika perspektivet, som bygger på en försiktighetsprincip, baseras på antagandet att deltagande individer behåller den status avseende arbete och vårdkonsumtion de har när de lämnar projektet under halva tiden fram till förväntad pensionsålder. Det teoretiska perspektivet bygger i sin tur på antagandet att individerna behåller sin status hela tiden fram till maximal pensionsålder, dvs. 67 år. Värdena för det sannolika respektive teoretiska potentialen på lång sikt är 51 milj. kr och 123 milj. kr. Utslaget per deltagare motsvarar det senare 13,7 milj. kr. Även om dessa belopp till stor del är hypotetiska visar de på vilka enorma potentialer som det ligger i ett reducerat utanförskap!

Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning

En fördjupad analys som åskådliggör projektets resultat mer i detalj är att beskriva hur deltagarnas potential har utnyttjats dels genom förändrad produktion, dels genom förändrat behov av vård, omsorg och handläggning i efterläget jämfört med föreläget.

De blå staplarna i figur 1 nedan beskriver dels tillgänglig potential i föreläget, dels kvarvarande potential i efterläget. Att stapeln i efterläget är kortare beror på att potential (324 000 kr) frigjorts främst genom att flera av deltagarna minskat sitt behov av olika stödresurser i efterläget jämfört med föreläget.

² 324 000 kr/5,4 milj. kr = 6 %



Figur 1. Verksamhetens potential i före- respektive efterläge. Den ökade produktionen (röd stapel till höger) inklusive den minskade reala resursförbrukningen (gulgrön stapel till höger) motsvarar en verkningsgrad på kort sikt på sex procent.

Den produktion som de facto förekom i föreläget var noll. Produktionsutnyttjandet motsvarar således noll procent av den totala produktionspotentialen i föreläget medan den ökat till två procent i efterläget.

Den totala potentialen i föreläget (5,4 milj. kr) var fördelad på möjligt produktionsutrymme (5,1 milj. kr) och möjlig minskad förbrukning av reala resurser (0,3 milj. kr).

Genom viss ökad produktion och framför allt minskat behov av olika resurser har den totala potentialen minskat med sex procent vilket åskådliggörs av skillnaden mellan de blå staplarna i figuren ovan. I kronor motsvaras det av 324 000 kr, fördelat på 117 000 kr på ökad produktion och 206 000 kr på minskat behov av vård, omsorg och handläggning. Detta resultat åskådliggörs av de båda staplarna till höger.

Intäkter

I tabell 2 nedan redovisas en sammanställning över de intäkter projektet Från Ris Till Flis genererat på kort sikt (ett år) för samhället som helhet samt uppdelat på kommun, landsting och stat.

I tabell 3 följer en motsvarande redovisning för statens olika sektorer samt för individen/hushållet och försäkringsgivarna. De prognostiserade intäkterna på medellång sikt, fem år, redovisas för samhället som helhet samt för vissa sektorer i samhället; kommun, landsting och stat.

Inom den statliga sektorn särredovisas intäkter på medellång sikt även för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Anledningen till att intäkterna på medellång sikt inte redovisas för övrig stat, individ/hushåll och försäkringsgivarna är att dessa uppgifter inte är så relevanta i sammanhanget. Förutom dessa uppgifter redovisas även spannen i utfallen, dvs. maximi- och minimivärden på intäkterna för de olika sektorerna på individnivå, såväl på kort som på medellång sikt. Likaså redovisar vi medelvärden på de kortsiktiga intäkterna.

Tabell 2. Intäkter på kort och medellång sikt för samhället som helhet samt för den offentliga sektorn.

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år
Samhället som helhet	324 068 kr	134 887 kr	8 342 kr	1 620 342 kr
Kommunen	922 202 kr	186 248 kr	41 875 kr	4 611 008 kr
Landstinget	133 958 kr	29 765 kr	11 602 kr	669 789 kr
Staten totalt	-1 232 645 kr	-77 649 kr	-290 039 kr	-6 163 225 kr

Som framgår av tabell 2 beräknas den samhällsekonomiska intäkten, baserad på de nio deltagarnas produktion och minskade resursförbrukning på kort sikt (ett år) vara cirka 324 000 kr. På medellång sikt (fem år) beräknas intäkten till 1,6 milj. kr. Intäkt per deltagare på kort sikt är 36 000 kr på årsbasis.

Tabell 3. Intäkter på kort och medellång sikt för statens olika sektorer samt övriga sektorer i samhället.

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år
Arbetsförmedlingen	-1 199 668 kr	-105 500 kr	-145 472 kr	-5 998 338 kr
Försäkringskassan	-119 612 kr	28 026 kr	-149 472 kr	-598 060 kr
Övrig stat	86 635 kr	48 798 kr	1 668 kr	433 173 kr
Individerna/hushållen	487 804 kr	98 550 kr	7 838 kr	2 439 020 kr
Försäkringsgivarna	12 750 kr	12 750 kr	0 kr	63 750 kr

Kostnader

Åtgärdskostnaden för de nio personer som ingår i utvärderingen har varit 3,6 milj. kr inklusive och drygt 2,9 milj. kr exklusive indirekta skatter. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad på 405 000 kr respektive 324 000 kr. Av den totala kostnaden står Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunen och landstinget för 25 procent vardera. Sammanställningen finns redovisad i tabell 4.

Tabell 4. Kostnader för projektets genomförande för samhället som helhet samt för berörda aktörer.

	Totalt	Per deltagare
Samhället som helhet	3 644 815 kr	404 979 kr
Kommunen	728 963 kr	80 996 kr
Regionen	728 963 kr	80 996 kr
Arbetsförmedlingen	728 963 kr	80 996 kr
Försäkringskassan	728 963 kr	80 996 kr
Övrig stat	728 963 kr	80 996 kr

Resultat/lönsamhet – alla deltagare

I tabell 5 nedan redovisas en sammanställning över projektets resultat/lönsamhet för samhället som helhet och för kommunen, landstinget, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt för staten totalt. Lönsamheten redovisas såväl ur ett kortsiktigt som ett medellångt perspektiv. Dessutom redovisas, där det är relevant, payoff-tiden, vilken anger efter hur lång tid åtgärdskostnaden är "betald" i form av ökade intäkter och/eller minskade kostnader.

Samhället som helhet

Lönsamheten för samhället är på kort sikt negativ, -3,3 milj. kr. På medellång sikt är vår prognos att lönsamheten är -2 milj.kr. Orsaken till att lönsamheten är så pass låg beror till största delen på att projektkostnaden enbart belastar det första året men även på att bara en av deltagarna kommit in i arbete på kort sikt. Läs mer under känslighetsanalyserna hur lönsamheten på kort sikt påverkas om kostnaden avskrivs under tio år.

Återbetalningstiden är 135 månader, motsvarande drygt elva år.

Avkastningen per satsad krona är 0,09 kr på kort sikt och 0,44 kr på medellång sikt.

Kommunen

Kommunen har ökade intäkter på kort sikt med 922 000 kr. Lönsamheten är på kort sikt 193 000 kr medan den på fem års sikt är 3,9 milj. kr, vilket motsvarar 431 000 kr per deltagare.

Lönsamheten beror i första hand på minskade kostnader för ekonomiskt bistånd och handledning men också på ökade skatteintäkter pga. att alla deltagare erhållit försörjning som är beskattningsbara.

Återbetalningstiden är tio månader för kommunen.

Tabell 5. Lönsamhet på kort och medellång sikt samt payoff-tid för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medellång sikt, fem år	Medelvärde, kort sikt	Payoff-tid
Samhället som helhet	-3 320 747 kr	-270 092 kr	-396 637 kr	-2 024 473 kr	-368 972 kr	135
Kommunen	193 239 kr	105 253 kr	-39 121 kr	3 882 045 kr	21 471 kr	10
Landstinget	-595 005 kr	-51 231 kr	-69 394 kr	-59 174 kr	-66 112 kr	66
Staten totalt, varav	-3 419 534 kr	-320 637 kr	-533 027 kr	-8 350 114 kr	-379 948 kr	i.v.
Arbetsförmedlingen	-1 928 631 kr	-186 496 kr	-226 468 kr	-6 727 301 kr	-214 292 kr	i.v.
Försäkringskassan	-848 575 kr	-52 970 kr	-230 468 kr	-1 327 023 kr	-94 286 kr	i.v.
Övrig stat	-642 328 kr	-32 197 kr	-79 327 kr	-295 790 kr	-71 370 kr	
Individerna/hushållen	487 804 kr			2 439 020 kr	54 200 kr	
Försäkringsgivarna	12 750 kr			63 750 kr	1 417 kr	

Landstinget

Landstinget uppvisar positiva intäkter på såväl kort som medellång sikt, 134 000 kr respektive 670 000 kr. Intäkten efter ett år motsvarar 14 900 kr per deltagare och är främst kopplade till ökade skatteintäkter.

Efter ett år är lönsamheten negativ för Landstinget, -595 000 kr. Prognosen på fem års sikt är också negativ, -59 000 kr. 66 månaders återbetalningstid.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har ökade kostnader med närmare 1,2 milj. kr efter ett år för handläggning, lönesubventioner och andra insatser som satts in i syfte att bryta sjuk-skrivningarna och utanförskapet. Att Arbetsförmedlingen uppvisar ökade kostnader i våra utvärderingar är mycket vanligt och tyder på att Arbetsförmedlingens resurser har krävts för att nå projektets syfte. Värt att notera att detta ger en mycket stor potential att på sikt minska insatserna för deltagarna, vilket i sin tur minskar Arbetsförmedlingens kostnader och ökar samhällets intäkter.

Dessutom påverkas Arbetsförmedlingens lönsamhet av deras roll som medfinansierare i projektet. På kort sikt är lönsamheten -1,9 milj. kr och på medellång sikt -6,7 milj. kr.

Försäkringskassan

Försäkringskassan har ökade kostnader på såväl kort som medellång sikt, -120 000 kr respektive -598 000 kr. Detta är i första hand en effekt av att några av deltagarna har erhållit aktivitetsstöd i efterläget.

Lönsamheten för Försäkringskassans är -849 000 kr på kort sikt och -1,3 milj. kr.

Staten totalt

Staten totalt, dvs. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan plus övriga effekter som påverkar staten, har ökade kostnader på 1,2 milj. kr efter ett år och på fem år drygt 6,1 milj. kr. På grund av medfinansieringen av projektet är lönsamheten ännu mer negativ och utgör 3,4 milj.kr på kort sikt. Prognos på fem års sikt är -8,4 milj. kr.

Individerna/hushållen

Deltagarna har fått cirka 488 000 kr i ökade disponibla inkomster på kort sikt. Detta motsvarar 54 200 kr i genomsnitt per deltagare och år. En starkt bidragande orsak till detta är att flera av deltagarna i föreläget uppburit ekonomiskt bistånd och nu genom medverkan i projektet fått egna inkomster.

Känslighetsanalyser

Känslighetsanalysen syftar till att analysera hur det uppnådda resultatet påverkas om man antar att andra faktorer, än de inom verksamheten vidtagna, påverkat utfallet. Exempel på sådana "exogena variabler" kan vara konjunkturer, händelser i individens privata liv, kortsiktiga undanträngningar etc.

Känslighetsanalys 1.

Om man antar att 25 procent av deltagarna (motsvarande två st.) nått sin förbättrade status även utan medverkan i Från Ris Till Flis, hur påverkas lönsamheten för samhället? Beräkningen genomförs på så sätt att vi reducerar intäkten med 25 procent medan den totala kostnaden behålls. Den totala intäkten för samhället reduceras då till 243 000 kr medan kostnaden alltså är 3,6 milj.kr. Resultatet av detta blir att lönsamheten är -3,4 milj. kr, motsvarande -378 000 kr per deltagare (jämfört med -3,3 milj. kr respektive -369 000 kr utan den 25 procentiga reduktionen i intäkt). Återbetalningstiden ökar med 45 månader till 180 månader.

Känslighetsanalys 2.

En alternativ känslighetsanalys vid en urvalsstudie baseras på att man exkluderar extremvärden (i detta fall det högsta och det lägsta) från de ekonomiska beräkningarna. På så sätt kan man undvika att några enskilda värden som kommit med i urvalet snedvrider resultatet på ett icke representativt sätt.

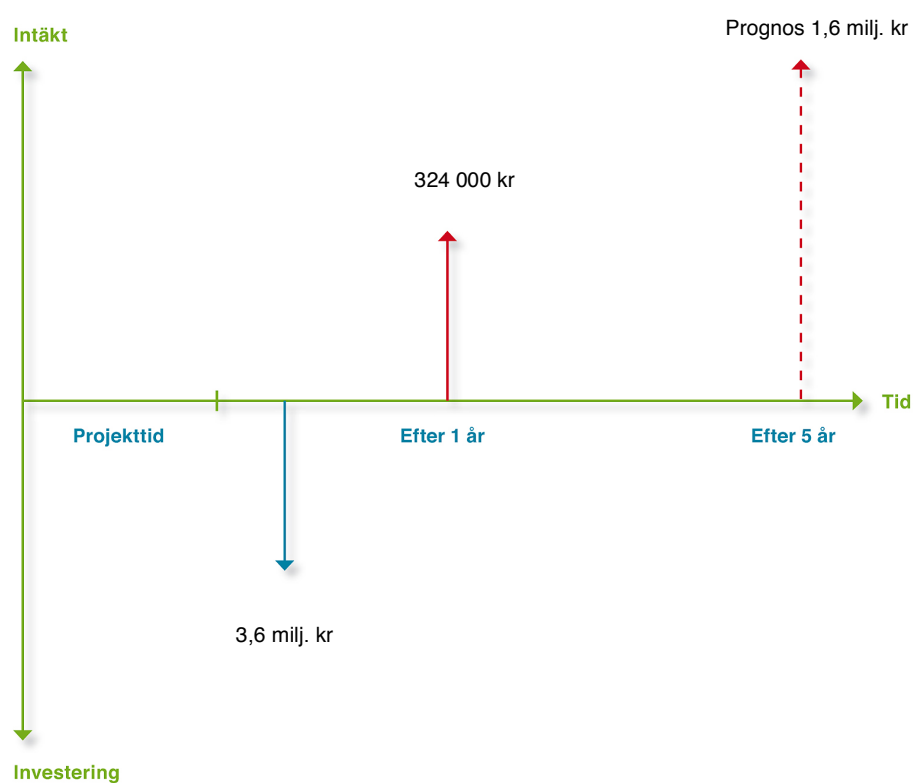
Exkluderar man nu dessa extremvärde sjunker intäkten från totalt 324 000 kr till 181 000 kr. Lönsamheten per deltagare sjunker då från -369 000 kr till -385 000 kr på ett års sikt. Återbetalningstiden ökar i detta fall från 135 till 242 månader.

Känslighetsanalys, 3

En tredje känslighetsanalys kan genomföras genom att projektets kostnad "avskrives" på tio år. Kostnaden per år blir då $3,6/10 = 364\ 000$ kr vilket ger en kortsiktig negativ lönsamhet på -40 400 kr. På fem års sikt är lönsamheten -202 000 kr om "avskrivningen" tillämpas. Motsvarande siffror utan avskrivning är -3,3 milj. kr och 2 milj. kr.

Sammanfattning av den ekonomiska analysen

I figur 3 nedan sammanfattar vi resultatet av den samhällsekonomiska analysen för de nio deltagare som ingår i utvärderingen. Den gröna nedåtriktade pilen illustrerar åtgärdskostnaden medan de röda uppåtriktade pilarna illustrerar intäkter på kort och medellång sikt.



Figur 3. Figur som illustrerar projektets åtgärdskostnad samt de intäkter som projektet genererat på kort respektive medellång sikt. Alla värden avser de nio deltagare som ingått i utvärderingen.

Slutsatser, sammanfattning och diskussion

Bakgrund

Från Ris Till Flis var ett projekt med finansiering av Samordningsförbundet Kramfors och med Kramfors kommun som projektägare. Genomförare var Arbetsmarknadsenheten, BAS-Förvaltningen. Målgrupp var personer mellan 16 – 64 år som uppstår försörjningsstöd.

Syftet med Från Ris Till Flis var att deltagarna anställdes med arbetsuppgifter inom kommunen parallellt med coachande insatser för den personliga utvecklingen och öka hälsan. Om inte en anställning uppnåtts efter projektet var deltagarna berättigade till ersättning från a-kassan.

Denna utvärdering tar i första hand fasta på hur Från Ris Till Flis påverkat samhällets, aktörernas och deltagarnas ekonomi relativt kostnaderna för driften av projektet. Vissa delar i genomförandet kommenteras dock i denna rapport genom en socioekonomisk analys. I en sådan analys är det viktigt att se hur resurser, system och kompetenser har använts. Vidare är det av betydelse att följa upp hur projekt har arbetat med samverkan och med en helhetsyn för individens bästa för att undvika och överbrygga gråzoner och stuprör.

För deltagarna i urvalet har genomsnittstiden i projektet varit 43 veckor, min 12 och max 90 veckor. Genomsnittsåldern är 23 år, yngst 20 och äldst 31 år. Andelen kvinnor 42 procent.

För att ta del av ytterligare information kring projektets resultat, arbetsformer, typfall, samverkan och metoder, läs bilaga 1.

Slutsatser

Från Ris Till Flis har arbetat med personer i arbetsför ålder som försörjt sig med bistånd från kommunen. Genom att deltagarna anställdes under projekttiden har de uppburit en lön och i högre grad varit självförsörjande.

Projektet är ett bra exempel på att samhällets resurser ur ett socioekonomiskt perspektiv måste samordnas för att effektivisera insatserna. Ansvar att arbeta med personerna i målgruppen ligger normalt inte på någon specifik aktör utan kan sägas vara tudelat beroende på de närmare omständigheterna.

Projektet har haft en omfattande samverkan och samordning mellan i första hand kommunen och Arbetsförmedlingen. Dessutom har projektet jobbat aktivt mot deltagarna för att både öka kunskaperna kring målgruppen och med coachning under anställningen.

För att vi fullt ut skall kunna uttala oss om huruvida Från Ris Till Flis varit framgångsrikt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv krävs antingen att det förväntade resultatet

för ett antal nyckeltal (t.ex. återbetalningstid) varit preciserade, alternativt att målet varit preciserat i monetära termer (t.ex. lönsamhet per deltagare eller minskat försörjningsstöd per deltagare).

Eftersom målen inte har preciserats närmare i monetära termer kan vi inte uttala oss om projektet varit framgångsrikt relativt ett antal mätbara ekonomiska nyckeltal. Det faktiska syftet med projektet enligt projektledningen har nåtts vad gäller deltagarna, se närmare bilaga 1.

En sammanfattning av de ekonomiska nyckeltalen finns också inledningsvis i denna rapport.

Det är viktigt att finansiärer av olika projekt i fortsättningen drar lärdom av genomförda projekt och verksamheter och försöker sätta tydliga/ställa krav på ekonomiska och monetära mål för att hushålla med våra gemensamma resurser. Detta underlättar också uppföljning och utvärdering i ett nästa steg. En ytterligare aspekt är att kostnader och finansiering kan diskuteras med utgångspunkt från tänkta intäkter/nyttan för respektive aktör.

Genom att arbeta i samverkan inom och mellan olika myndigheter kan individen sättas i centrum, en gemensam målbild formuleras, samtidigt som arbetsformer, nyttjande av kompletterande kompetenser, samsyn och en helhetssyn underlättas.

För deltagare som befinner sig i ett långt gånget utanförskap och marginalisering krävs tillgång till gedigna och uthålliga resurser som finns tillgängliga över tid. Detta arbetssätt kan vara ett bra alternativ till att jobba traditionellt och vara en förebild hur den reguljära verksamheten kan organiseras i fortsättningen.

Deltagarna rekryterades till projektet efter en egen ansökan. Kravet på den sökande var att denne stått till arbetsmarknadens förfogande och var inskriven på Arbetsförmedlingen. Dessutom skulle sökanden uppbära försörjningsstöd. Urvalet av deltagare gjordes sedan av kommunen och Arbetsförmedlingen i samverkan.

Avslutande diskussion och sammanfattning

När deltagarna påbörjar Från Ris Till Flis är den genomsnittliga årliga kostnaden för utanförskapet beräknat till cirka 600 000 kr på samhällsnivå. Kostnaderna baseras på utebliven produktion/anställning, vård, omsorg och handläggning. Ur t ex ett kommunalekonomiskt perspektiv är inte kostnaderna lika höga utan beräknas med utgångspunkt från uteblivna skatteintäkter, resursförbrukning, eventuella köp av externa tjänster och kostnader för försörjningsstöd. Motsvarande kostnader och uteblivna intäkter kan beräknas för övriga berörda aktörer genom att identifiera, beskriva, kvantifiera och värdera kostnaderna.

Beroende på ur vilken aktörs perspektiv ett utanförskap beskrivs är det därför svårt att få en korrekt och rättvisande bild av kostnaderna. Konkret innebär det att en enskild aktör inte alltid ser eller förstår den totala kostnaden på samhällsnivå för ett utanförskap och hur den fördelar sig mellan olika myndigheter.

Med bakgrund av ovanstående otydlighet kring kostnader för utanförskap och marginalisering är det lätt att värdet av tidiga insatser och framgångsrik coaching och re-

habilitering underskattas. Genom att de offentliga verksamheterna arbetar med årsvisa uppföljningar av budgetar och verksamheten fokuseras i första hand på vilka kostnader som förbrukats och inte vilken eventuell nytta av åtgärder som skapats på kortare och lite längre sikt.

Resultatet blir att fokus på kostnaderna döljer det sociala investeringsperspektivet.

Beslutsfattare får därför inte alltid korrekta beslutsunderlag genom att kostnaderna för utanförskapet är underskattat och framtida värdet av åtgärder inte synliggjorts eller är fel uppskattade, särskilt på samhällsnivå.

Denna slutrapport visar att det krävs ett uthålligt, strukturerat och långsiktigt arbetsätt för att stötta personer som inte kommer i ett arbete med aktörerna var för sig. Särskilt eftersom målgruppen verkar kunna hamna i en gråzon vad gäller ansvaret mellan de olika myndigheterna.

Det ekonomiska resultatet för Från Ris Till Flis innebär att samhället har minskade kostnader efter ett år. Konkret innebär det att kostnaden per deltagare minskat med 36 000 kr, men att det på samhällsnivå kvarstår en kostnad på 564 000 kr per deltagare.

De relativt mycket höga projektkostnaderna gör att det krävs drygt elva år innan återbetalningen skett under förutsättning att deltagarnas status kvarstår efter avslutat projekt.

Samtidigt borde det finnas stora möjligheter att fortsätta ett aktivt arbete med deltagarna efter avslutat projekt för att få dem i arbete och egenförsörjning. Detta påverkar direkt den långsiktiga nyttan av projektet och måste på något sätt följas upp av ansvariga aktörer.

Dessutom finns det möjligheter att på sikt ytterligare minska de kostnader för vård, omsorg och handläggning som kvarstår efter projektets avslutande. Detta påverkar också resultatet i framtiden både för samhället och på aktörsnivå.

Projektet har för Samordningsförbundet Kramfors ekonomiskt varit en satsning som skapat nytta. Om efterläget för deltagarna håller i sig och ytterligare förbättras finns det också ytterligare intäkter för samhället på lite längre sikt. Detta är ett sätt för Samordningsförbundet att gå från ett fokus på kostnader till att satsa på sociala investeringar och se dessa över en längre tid. Samtidigt bör det inför framtida satsningar diskuteras om vad som är en rimlig åtgärds kostnad relativt målgruppen och förväntad nytta.

Det är inte för dyrt att minska utanförskap utan det som kostar mest är att inte göra något.

Kommunen har som ett resultat av projektet fått minskade kostnader för bistånd, omsorg och handläggning samtidigt som skatteintäkterna ökat. Kommunens intäkt efter ett år är relativt hög och satsningen är återbetald efter tio månader.

Landstinget har genom projektet minskat sina kostnader för öppen och sluten vård, vilket också måste ses som en framgång för projektet. Dessutom har skatteintäkterna

ökat. Med åtgärdskostnaden inkluderad är projektet återbetalt efter 66 månader för landstinget.

Staten har på kort sikt fått ökade kostnader dels genom att Arbetsförmedlingen ökat sina kostnader för subventioner och insatser till deltagarna, men också för att Staten genom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan varit huvudfinansiär av projektet. Även för staten finns det en stor potential till framtida intäkter genom att ytterligare deltagare kommer i arbete eller ökar sin produktivitet.

Deltagarna i Från Ris Till Flis har efter avslutat projekt fått en betydligt bättre ekonomi. Det är särskilt viktigt att lyfta fram och göra känt. För den enskilde betyder det också att det på sikt möjliggör ett ökat oberoende.

Genom att deltagarna coachas att på ett bättre sätt kunna använda sina egna resurser, fokusera på styrkor istället för hinder har de stärkts och kommer sannolikt att på sikt ytterligare kunna minska sitt behov av samhällets resurser.

Från Ris Till Flis är ett exempel på ett alternativt sätt att jobba offensivt för att få personer som inte är självförsörjande och i praktiken står långt ifrån arbetsmarknaden i och närmare ett arbete alternativt studier. Vår framtida välfärd kräver att fler i arbetsför ålder kan komma i ett arbete och samtidigt minska konsumtionen av offentliga resurser.

Försörjningskvoten i, ett mått på hur många som skall försörjas av sysselsatta personer i arbetsför ålder utvecklas på sikt negativt. Det innebär en stor utmaning vilket innebär att

Allt färre skall försörja allt fler

genom att vi lever allt längre och att det gäller att få fler i arbetsför ålder i arbete. Det är därför extra viktigt att ge den potentiella arbetskraften, som målgruppen för Från Ris Till Flis är ett exempel på, möjlighet att bryta ett utanförskap och komma in på arbetsmarknaden.

Målgruppen i Från Ris Till Flis måste ges bättre förutsättningar att bryta ett utanförskap och en chans att komma in i gemenskapen som ett arbete och minska utanförskap kan innebära. Projektet visar att det finns en potential till att få fler i arbete och det gäller att även i fortsättning arbeta offensivt och jobba långsiktigt med goda resurser och samtidigt pröva nya arbetsformer.

Fler i jobb ger fler jobb.

Flera av deltagarna står också efter deltagandet närmare arbetsmarknaden. Det är mycket viktigt att dessa personer följs upp och stöttas även i fortsättningen. Det är sannolikt att några av deltagarna skulle kunnat komma i ett arbete med traditionella resurser, men att det då skulle tagit betydligt längre tid.

Ett bra sätt att veta hur hållbart resultatet varit för deltagarna och hur det utvecklas över tiden är att göra en uppföljande utvärdering efter ytterligare något år. Det anser vi som särskilt viktigt för detta projekt.

Projektet har i första hand inneburit att deltagarna närmat sig egenförsörjning. Det är mycket bra. Vad som kan diskuteras är hur stora resurser som skall

läggas på personer, som i första hand byter ersättningsform och inte blir självförsörjande. I denna diskussion är det också viktigt att försöka belysa värden som denna utvärdering inte redovisar, t ex. ökad livskvalitet för deltagarna och deras närmaste, bättre miljö och ett trivsammare Kramfors som deltagarna skapat.

Även om kommunen i första hand är en ”vinnare” kan samhällets kostnader sägas ha förflyttats i sidled med adress staten. Förhoppningsvis är detta temporärt och nyttan för samhället visar sig först när fler av deltagarna kommit i ett arbete med eller utan subvention.

Till sist är det viktigt att verksamhetsansvariga, finansiärer och genomförare diskuterar vad denna utvärdering gett för kunskaper kring projektets ekonomiska utfall kopplat till olika socioekonomiska effekter. Det innebär bl. a att studera vidare hur projektet fungerat relativt samhällets olika strukturer, aktörer, resurser, system och hur samverkan fungerat. I ett nästa steg innebär det att se vilka mervärden, framgångsfaktorer, innovativa arbetsformer som varit bärande för projektet kopplat till de ekonomiska värdena. Några frågor att ytterligare fundera på och diskutera vidare är:

- Vad har vi lärt oss och vad kan vi utveckla ytterligare och implementera i de reguljära verksamheterna utöver de beslut som redan tagits? Projektet kan redan sägas vara en framgång eftersom modellen redan implementerats i de reguljära verksamheterna.
- Vad hade hänt för deltagarna om vi inte jobbat med Från Ris Till Flis?
- Vad sätter vi för ekonomiska mål för framtida sociala satsningar och hur uttrycker vi dem i monetära termer?
- Hur går vi från ett kortsiktigt kostnads- till ett socialt investeringsperspektiv? Kan kostnaderna redovisas som en avskrivning över tiden eller en social fond skapas för sociala satsningar?
- Hur tar vi tag i de förbättringsområden som lyfts fram av projektet angående möjlighet till en avknoppning till sociala företag, samspelet mellan kommunen och Arbetsförmedlingen m.m?
- Hur sprider vi ytterligare lärdomarna kring resultat och effekter av projektet till de reguljära verksamheterna?

Rapporten är sammanställd av payoff, 2011-09-28

Claes Malmquist

claes@payoff.nu

Kontaktperson payoff: Claes Malmquist.

Kontaktperson för projekt Från Ris Till Flis är Thomas Näsholm, thomas.nasholm@kramfors.se

Stort tack till Carlos Cerna för insamlandet av underlag till rapporten.

Bilagor

1. Presentation av Från Ris Till Flis, Samordningsförbundet Kramfors. Presentation och kommentarer är skrivna av projektets genomförare.
2. Kompletterande samhällsekonomisk utvärdering i tabell.
3. Presentation av NyttoSam.

Bilaga 1. Presentation av projekt Från Ris Till Flis, Samordningsförbundet Kramfors.

Projektnamn

Från Ris Till Flis.

Projektägare

Kramfors Kommun.

Projektgenomförare

Arbetsmarknadsenheten, BAS-Förvaltningen.

Målgrupp

Målgruppen är personer mellan 16-64 år som uppbär försörjningsstöd.

Syfte

Syftet med projektet var att erbjuda personer som uppbär försörjningsstöd en meningsfull sysselsättning i form av röjning av sly på kommunens mark i kombination med utbildning i hälsa och personlig utveckling. Efter avslutad anställning är deltagarna berättigade till A-kassa vilket innebär att de deltagare som trots coachning, förbättrad hälsa och ökad anställningsbarhet inte får annan anställning eller väljer att studera, kommer att uppbära ersättning från A-kassa vilket i sin tur reducerar kommunens försörjningsstöds kostnader.

Projektid

Ange när projektet startade och när det skall avslutas.

2008-09-15 - 2009-12-31 Projektet fick en förlängning till 2010-03-31 då det implementerades i kommunens arbetsmarknadsenhet.

Ålders- och könsfördelning

10 män i utvärderingsgruppen (varav en har hoppat av projektet innan det var slut), fyra män och en kvinna i gruppen därefter. Snittålder för utvärderingsgruppen är 43,5 år.

Arbetsmodeller

Grupperna har rekryterats genom ett underlag från arbetsförmedlingen som har kollats av mot socialförvaltningen om personen uppbär försörjningsstöd. Inför varje gruppstart har vi haft gruppinformation och man har fått sökt tjänsten/jobbet med arbetsförmedlingens jobbsökarblankett. Därefter har vi haft intervjuer och de som inte har fått anställning har satts upp på en reservlista. Den grupp som har jobbat med urval har varit en arbetsförmedlare, en ekonomihandläggare socialförvaltning, en samordnare på arbetsmarknadsenheten (med ansvar för beredskapsanställningar), en

projektledare Ris Till Flis. Kravet på sökande är att de står till arbetsmarknadens förfogande samt att man är inskriven på arbetsförmedlingen.

Typfall

Ett typfall är en långtidsarbetslös person med låg utbildningsnivå som har jobbat med praktiska arbetsuppgifter om personen har haft något jobb alls. Personen söker jobb som är rörligt, praktiskt och helst utomhus. Har en lång inskrivningsperiod på socialförvaltningen med uppbärande av försörjningsstöd. Arbetar 12 månader inom Ris Till Flis och upparbetar a-kassa, därefter skrivs man in på Arbetsförmedlingen som arbetssökande och får den hjälp och stöd som Arbetsförmedlingen ger. Man slutar att uppbära försörjningsstöd och blir mer aktiv.

Vad har projektet resulterat i?

Syftet har uppnåtts. Deltagarna har gått från försörjningsstöd till egen försörjning samt fått en god kompetenshöjning och erhållit en personlig utveckling. Kommunens tomter och markområden har blivit öppnare då man har röjt flis utefter väl synliga områden såsom turistvägar och kommundelscentra. Projektet har förhöjt värdet på kommunens infrastruktur.

Samspelet med arbetsförmedlingen under deltagarnas anställningsperiod, då det gäller CV-skrivning, jobsök m.m. kan utvecklas. Bilpark för denna målgrupp bör ses över då man rör sig över stora ytor i hela kommunen, bättre avsedda fordon för verksamheten. Undersöka möjligheter för avknoppningar till arbetsintegrerade sociala företag.

Samspelet mellan kommun och arbetsförmedling är viktigt både utifrån urval och kodning inför lönebidrag. Engagerade "ansvariga" inom projektet, såsom politiker och tjänstemän som vågar prova nya idéer. Meningsfulla arbetsuppgifter inom projektet, "ett riktigt jobb".

Diskussion

Genom blandade pengar från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommun, landsting genom samordningsförbundet har förutsättningar skapats för detta projekt som annars de enskilda myndigheterna inte kunnat bedriva i egen regi.

Då deltagarna finns anställda under en 12 månaders period har självkänslan och självinsikten kunnat förbättras och därigenom har en process kunnat starta både då det gäller personlig utveckling och jobsökeri.

Man bör under 12 månaders perioden ha täta uppföljningar så att både ekonomi samt arbetskraften kan "rättas till."

Man bör kunna förbereda kodning för ett lönebidrag på ett enklare och snabbare sätt då det många gånger kan vara en långdragen process. Oftast beror det på väldigt högt tryck hos specialistperson inom den myndigheten.

Ett innovativt grepp som har tagits är att ge den anställda möjligheten att komma in på banan både då det gäller a-kassa, sjuk-kassa alltså försäkringssystemen. Mervärden

är att samverkan mellan myndigheterna har förbättrats framförallt mellan kommun och arbetsförmedling. Även inom kommunens olika förvaltningar har samarbetet stärkts framförallt med Tekniska kontoret.

Samverkan har förbättrats mellan myndigheternas ledningsfunktioner.

Övriga kommentarer

Viktigt med alla projekt är att tanken på implementering måste finnas med ifrån början, så det inte blir ett i raden av alla projekt som är lyckade och sedan läggs ner. En annan viktig del att ta upp är att frågan om sociala företag och socialt företagande har kommit upp på dagordningen i kommunen. Ris Till Flis har fått många spontansökande till projektet många har efterfrågat detta ”nya”. Ris Till Flis har setts som ett riktigt jobb och inte en åtgärd i mängden, mycket på grund av att man gör en viktig insats som man ser resultat av direkt. Några exempel är röjningen efter banvallarna efter järnvägen runt stadskärnan, röjning efter områden som är väl synliga för medborgarna i kommunen som förskönar och ”snyggar upp”.

Men framförallt att dom som deltar i Ris Till Flis får lön för sitt arbete och inte är en aktivitet i raden.

Bilaga 2. Kompletterande tabell, samhällsekonomisk utvärdering

I tabell 6 redovisas intäkterna på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för kommunen och landstinget. Uppgifterna avseende de totala värdena i tabellerna gäller de nio deltagare som ingått i utvärderingen. Även om urvalet av deltagare som ingått i utvärderingen skett slumpmässigt gäller medelvärden och nyckeltal i första hand urvalet och inte hela verksamheten. De max- och minimivärden som anges avser lägsta och högsta värde på kort sikt på individnivå.

Tabell 6. Intäkter på kort sikt, finansiella och reala effekter för kommun och landsting.

	Kort sikt, ett år	Maxvärde på individnivå	Minvärde på individnivå	Medelvärde
Kommunen, <i>varav</i>	922 202 kr	186 248 kr	41 875 kr	102 467 kr
ekonomiskt bistånd	492 525 kr	97 080 kr	14 810 kr	54 725 kr
skatt	273 054 kr	63 844 kr	22 355 kr	30 339 kr
omsorg och handläggning	156 623 kr	30 871 kr	4 710 kr	17 403 kr
Landstinget, <i>varav</i>	133 958 kr	29 765 kr	11 602 kr	14 884 kr
sjukvård	124 776 kr	29 175 kr	10 215 kr	13 864 kr
skatt	9 182 kr	2 080 kr	-368 kr	1 020 kr

Bilaga 3. Vad är NyttoSam?

Modellen NyttoSam har sitt ursprung i ett annat samhällsekonomiskt verktyg, SamPop. Under år 2007 tog payoff över rättigheterna till SamPop från Arbetslivsresurs. SamPop togs ursprungligen fram av Samhall Resurs för ca tio år sedan. Därefter har modellen vidareutvecklats och uppdaterats och fått namnet NyttoSam. En del av modellen avser programvara, som kontinuerligt uppdateras med förändringar av skatter, ersättningar, normkostnader o s v.

Med stöd av NyttoSam genomför payoff utvärderingar och analyser av projekt och verksamheter, som syftar till att minska utanförskapet i samhället och som skall leda till att individernas självförsörjningsgrad ökar. Uppdraget inbegriper utbildning riktad mot uppdragsgivaren, support under uppgiftsinsamlingen, ev. delrapporter samt en slutrapport som redovisas direkt hos kund.

Kortfattat fungerar programmet på följande sätt: genom att kartlägga en individs livs- och försörjningssituation FÖRE en åtgärdsperiod och sedan jämföra detta med motsvarande situation EFTER åtgärden beräknar NyttoSam de ekonomiska effekter som uppstått. Effekterna beräknas för såväl samhället som helhet, som för olika aktörer. De aktörer som redovisas separat i programmets standardversion är kommun/stad, landsting/region, Försäkringskassa, Arbetsförmedlingen, övrig stat, staten totalt, försäkringsgivarna och individen själv.

NyttoSam ska ses som ett verktyg, som visar storleksordningen på utfallet av de vidtagna åtgärderna för samhället och respektive aktör. Utfallets precision är till stor beroende av kvaliteten på inmatade uppgifter – ju bättre underlag desto säkrare att utfallet är pålitligt.

Programmets struktur bygger på de lagar, regler och system som gäller i dagens samhälle samt ett antal antaganden och avgränsningar. Skattelagstiftningen, socialförsäkringssystemet, standardkostnader för olika offentliga tjänster, högkostnadsskydd samt regler för olika arbetsmarknadsåtgärder är några av de delar som ingår i programmet.

Trots programmets solida och matematiskt korrekta karaktär vill vi inom payoff betona att alla de ekonomiska konsekvenser, som är kopplade till en individs rehabilitering är svåra att identifiera, mäta och beräkna. Särskilt komplicerat är att beräkna det ekonomiska värdet av "mjuka" s.k. "icke-ekonomiska" effekter, som förhöjd livskvalitet, bättre hälsa, minskat lidande m.m. Vi har därför valt att inte ta med sådana effekter i våra kalkyler. Den marginella osäkerhet som finns i programmets utfall gör att vi avrundar de beräknade värdena till jämna tusentals kronor.

Följande avgränsningar har gjorts i programmet:

- Inga undanträngningseffekter förekommer. Skapade jobb är ytterligare jobb på arbetsmarknaden.
- Alla resursbesparingar kan omfördelas och användas där behov föreligger även i det korta perspektivet.
- Ev. inkomstökningar för individen leder till ökad konsumtion, inget sparande förekommer.

- Alla ekonomiska konsekvenser gäller i ett "första led". Eventuella s.k. multiplikativa effekter – effekter i nästkommande led – ingår således inte.
- Enbart ekonomiska effekter ingår i analysen. Eventuella "icke-ekonomiska" effekter på livskvalitet och välbefinnande ingår inte.
- De ekonomiska effekter som ingår gäller bara den specifika individen. Eventuella indirekta effekter som uppkommer för familj och omgivning ingår inte.
- Programmet förutsätter att allt som produceras av de personer som arbetar/ kommer i arbete är efterfrågat på marknaden.
- Den intäkt som staten har i form av moms och indirekta skatter bygger på den produktion som individen åstadkommer och inte den konsumtion som han/hon kan orsaka.
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag.
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet.